Historical Jewish Press (JPress) of the NLI & TAU

הבקר, 22.12.1947, page 3

רשימות מאם המושבות

סיור ב„איזור לודז" שבפתח-תקוה

איזור חרושת הכותנה שבפתח תקוה נקרא איזור לודז ובו חמש מטויות.

ברחבת בית הטויה הגדול „סיב" מגשתי במר גוטליב משוחח על רגל אחת עם שני לקוחות בבת אחת.

למן „יום הקרבות על המטויות" לפני כעשרה חדשים, סבלה העבודה מקלקולי המכונות, שנפגעו ביום הדמים ההוא וממצב השוק. עכשיו תוקנו הפגמים וישנן הזמנות.

אור זרוע מן הגג

נכנסתי לפנים האולם הראשי, המאורך, העצום השופע אור מגגו המקומר.

— בפנים לח!

— אל תתפלא, אומר לי מלוי האדיב, הלחות דרושה לטויה והיא באה מרשת צנרות הפח, התלויים בין התקרה ובין המכונות והצנורות בני 8 אינטשים.

כל האולם רב הממדים גדוש מכונות ופועלות.

גוש חומר גלמי עובר תהליך הפרדה ומגיע לקצהו השני של בית המטויה בצורת חוט, שממנו מיצרים את האריגים למיניהם.

במקום שם יללו תנים שרים פועלים

במקום שלפני שנים מספר הלכו ויללו תנים בין כרמי שקדים וזיתים ואחרי כן בין הפרדסים — הנך שומע קול זמרת פועלות ופועלים, החוזרים מעבודת משמרת לילה.

הם הולכים בכביש המחבר את „רמת סיב" (כך רשדם רשמים מטחם החברה על גבי ניירותיה) עם כביש פתח-תקוה — תל-אביב והנמצאת במרחק חצי קילומטר ממנו.

„רמת סיב" — זוהי רמה נאה ותהסך למקום ישוב, כשתכנית המפעל תושלם והמטויה תקים את חלקו השני של הבנין ו·בנו בתי המגורים לפועלים, כפי שחלוקת הקרקע קובעת, וכשגן צבורי, זה שמסומן על מפת הרמה, יינטע שם.

כמה מאות מטרים מכאן, לצדו של אר־תו כביש, עומדים מפעלי „מרינו". כאן אין הממדים גדולים כל כך, אולם בינואר 1947 לא התפרצו לתעשיה זו פלוגות הקרב של פועלים והמכונות לא נזוקו.

ב„מרינו" מיצרים חוטי סריגה לכל גוניהם ומינ·הם וסוגיהם המרובים· ישנו עוד מפעל דומה בסוג ייצורו ל„מרינו" אולם הוא קטן ממנו בהרבה.

המנהל מר רבינוביץ הכניסני למשרדו הפשוט אבל הנחמד בפשטותו. לפני זאת העפתי עין על „מרינו" מבחוץ: המפעל מגודר באופן מצויין. הכבר שלפניך נקיה וגנות נוי נטעו בחזית.

— איך העסקים?

— עובדים לעת עתה רק בשתי משמרות.

לחדרו של המנהל נכנסה פקידה המנהלת קורספונדנציה ועל השלחן הונחו מכתבים מקצוי תבל.

הפעולה לשפור התוצרת, להמשכת הייצור ולכבוש שווקים נמשכת.

עמדתי לצאת את המקום.

— חכה רגע קט — סנה אלי מר רבינוביץ — שמא ידע אתה מה גורל בקשתנו להתקנת טלפון במטויה שלנו?

עדיין אין טלפון

לא ל„מרינו" ולא ל„סיב" ואף ליתר המטויות החדשות אין עדין טלפונים.

כל הפניות להנהלת הדואר לא הביאו תוצאות. ראש עירית פתח־תקוה התערב בענין ונסע ירושלימה והבטיחו לו לקשור את המקומות הללו קשר טלפוני, הדרוש כל כך לתעשיות. אבל עדיין לא הותקן הקשר.

„כותוניה", שהוקמה ליד הכביש הראשי כמול ל„מרצפיה", היא עדיין בשלבי הבנין.

הבנין בנוי לבנים וגגונים משולשים — לפי נוסח הבנינים החדישים — מתנוססים עם הזגוגיות לצפון. „כותוניה" הוקמה בתקופה מאוחרת יותר מאשר יתר המכונות, ומאירעות הימים השפיעו על הבנין שהלך ונשלם אט אט עד שעכשיו נראה לפני הזר בנין גדול המצטייד באופן מצוין.

באיתו האיזור, בין טובי הפרדסים לשעבר, הוקם „השרון", בית הטויה, שבו מקבלני שלמה קרסו הצעיר.

ב„השרון" השקיעו בעליו השקעות כספיות פי שנים ממה שתכנו להשקיע מראש.

„השרון" עושה רושם מצויין. הכל מסודר באופן מופתי בפנים ובחוץ. כאילו אנשי נסיון השליטו זאת בשטח הבנוי על פני 4000 מטרים מרובעים. למר וינדמן יש נסיון כזה.

צעירה יוצאת תימן מסלסלת סליל חוטים העובר את גלילי המכונות כאילו זו לה עבודתה מיום שהיא עומדת על רגליה. צעירות כאלו כבשו כאן את העבודה והן עומדות ליד כל סוגי המכונות ומסייעות להפיק את גוש הכותנה שהיכנס למטויה כדי לספק ממנו ארגזים ממולאים חבילות חוטים בעובי שונה — הכל לפי הצרכים ודרישת השוק והאפנה.

בצדה השני של פתח־תקוה, בחלקה הצפוני־מזרחי, במקום הצטלבות כבישים מרכזיים בארץ חיפה — לוד — תל־אביב הקים מר י. לויט, יוצא ליטא, את מטוית הכותנה „לויט ובניו" ובה מחלקה מיוחדת לסלילת חוטים ושזירתם.

המטויה צנועה לעומת „ארבעת הגדולים" שממערב לעיר, אולם נראה לי שהמפעל הסתגל עד מהרה לתנאים, ובסיורי בו נתקלתי בעובדים מלאי המרץ, בשעה שבחדר ההנהלה עסקו במשא ומתן עם לקוחות שסובבו את השלחן שבפינתו.

כך כבשה לה פתח־תקוה את המקום הראשון בארץ כמרכז תעשית הכותנה.

י. קבנצר

הריני מודיע ברבים שהגשתי בקשה לעיריית תל־אביב לרשיון (חדוש) למכירת משקאות חריפים לשנת 1948 בחנות מכולת שלי הנמצאת ברחוב לוינסקי 35.

מידי אברהם

יזכור

ישעיהו קרניאל (עזמות) ז"ל

(חמש שנים למותו)

בן שנה וחצי היה בבואו עם הוריו באניה „טיטוס", שהביאה את חלוצי המתישבים הראשונים מרומניה לארץ. אבי ר' מרדכי ז"ל ה·ה משכיל וחובב ציון, חברם של ר' אלעזר רוקח ור' מ· ד· שוב ז"ל, בא ארצה בקבוצה של עשרים משפחות על מנת להתישב בראש־פנה, והרבה סבל עד שזכה להתישב ב„זכרון־זמרין".

הילד ישעיהו נקלט מהר בתוך הסביבה השוממה שעל גבעות הכרמל והיה אחד מ„אדני השדה", הקשורים בטבורם עם הארץ קשר בל ינתק.

ישעיהו למד תורה מפי טובי מורי א"י הראשונים: מר' זאב יעבץ ומר' יצחק הר־רוביץ ז"ל. בקר זמן מה בקולז' הצרפתי בבירות· ובשובו ל„זכרון" נתמנה למורה בב ה"ס, שבו למד, בהנהלת מורו לשעבר, ר' חיים צפרין ז"ל ולכבוד גדול היה לו להיות חתנו של ר' מרדכי לובמן ז"ל מראשון לציון המורה הראשון בארץ והמפקח על בתה"ס של הברון בכל מושבות יהודה.

קרניאל רתם עצמו לעבודה ציונית והיה בין הפעילים בתנועה וזכה לבקר בקונגרס הששי בבזל וכתב זכרונות על הרצל ז"ל..

הוא הצטיין בצחות לשונו התנכית ובהשכלתו העברית, נתחבב על גדולי הדור בארץ, והתחיל גם לגלות כשרונו ביצירה ספרותית.

אבל כשנוסד הבנק אפ"ק, והיה צורך רב במומחים מקצועיים ואלה עדיין מועטים היו, ובעלי כשרונות, שהיתה להם הבנה במשאומתן ובקיאים בשפות, מצאו שטח חדש להתפתחות, נמשך קרניאלי אל הבנק לירושלים. ההצלחה האירה לו פנים והוא נתמנה לסגן מנהל בחיפה ואח"כ למנהל הסניף בצפת. אחרי מלחמת העולם השניה, שבה נתקפחו חייהם של חלק גדול מהישוב בארץ, ע"י מחלות מדבקות, הרגישו בצורך הגדול להניח יסוד לבריאות העם. אז נוסד המוסד הרפואי החשוב „הדסה" והורגש מחסור בבעלי מקצוע מומחים להנהלת חשבונות ולהנהלת המשק. קרניאלי שהיה גם בעל חשבון ורכש לו גם ידיעות בהנהלה, עבר מהבנק ל„הדסה" כמפקח ראשי על החשבונות והמשק של „הדסה" בכל הארץ ונמנה על הבורי ההנהלה של המוסד החשוב הזה, בו עבד 13 שנה.

יחד עם חבריו יהושע ברזלי וא. בן־אבי יסד קרניאלי את בית העם הראשון בארץ, בירושלים. היה נשיא לשכת „בני־ברית" בצפת, ממיסדי לשות „הכרמל" בחיפה וממיסדי הלשכה הגדולה של בני ברית בארץ ושמש מזכיר כללי במשך שנתים. בשנת 1925 יסד יחד עם השמשוני ז"ל וד"ר אופלסקה לשכת ה„בונים החפשים" הראשונה „ירושלים". כעבור שנה יסד את דלשכה העברית הראשונה „הר ציון" והיה נשיאה, השתתף ביסוד שאר הלשכות: פקס, חירם ופרינץ, וביסוד הלשכה המחוזית.

עוד בהיותו נער הכיר את בית בן־יהודה בירושלים ושלח רשימות לעתון „הצבי" ו„האור". אז התחיל לתרגם את „שלום עליכם" לעברית, ותרגומיו נדפסו ב„האור" של בן־יהודה. כן תרגם את „סדר העבודה של „הבונים החפשים". אח"כ תרגם גם את סדר העבודה לשלוש הדרגות הראשונות לדרגת „האות" ללשכות הסקוטיות העבריות בארץ. תרגם גם את ספר המדריך של אוהלמן. וסרסם כמה מאמרים חשובים בעתון „הבונה החפשי".

הוא השתתף עם בן־אבי ז"ל בעריכת העתון „דאר היום". הוציא לאור יחד עם העו"ד ב"צ בן־אהרן עתון „במערכה". השתתף ביסוד „הכרמל" ו„הד הכרמל" בחיפה.

בשנת 1920 החל לפרסם את מאמריו „מבעד למסוה" שעורי הסתכלות בחתימת „עזמות". כהומוריסטן ידע באופן סטירי לעקוף בנגעים, שנדבקו בחלקי הישוב, לשם תקונם. בלילות שבת היו יושבות משפחות מהישוב הישן וקוראות בצבור את בקרתו הקולעת והבדחנית וממלאות פיהן שחוק.

הוא ערך והוציא לאור כמה עתונים התוליים: א) „חמר גמל" (העתון ההתולי הראשון בארץ)ו 2) „הדרבן" (במשך עשר שנים רצופות)ו ג) „התותח" (במשך שלש שנים).

בשנת 1937 בער לחיפה. כאן חזר להוראה, שב ללשכת „אליהו הנביא". הרצה ב„ויצו", בציונים הכלליים ו„מזרחי" ובאהלשם — ובשעת הרצאתו על אליעזר בן־יהודה נתסקע לבו ומת.

יהי זכרו ברוך.

שמעון שור

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב

תיק אזרחי מס. 719/47

בענין: פקודת החברות ובענין אוצר האכרים למשכנתאות בע"מ.

המבקש: אוצר האכרים למשכנתאות בע"מ ע"י ב"כ הא' ס. ב. ששון, עו"ד מתל־אביב, שדרות רוטשילד 53.

להוי ידוע לכל אדם שאוצר האכרים למשכנתאות בע"מ הגיש בקשה לבית המשפט המחוזי בתל־אביב לקבל צו המאשר את השנוי של סעיף מס. 11 (2) של תזכיר ההתאגדות של החברה הנ"ל בהתאם להחלטה מיוחדת שנתקבלה באספה הכללית היוצאת מן הכלל של החברה הנ"ל מיום 29.5.47, שהבקשה הנ"ל תשמע בבית המשפט הנ"ל ביום 6 לינואר 1948 בשעה 9 לסנה"צ.

על כל אדם המתנגד לשנוי הנ"ל, להופיע במקום ובשעה הנ"ל, אחרת ינתן צו כפי שבית המשפט ימצא לנכון.

תל־אביב, 16.12.47

(חתום) אליהו מני

רשם בית המשפט המחוזי בת"א